

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/918/2015
Identifikačné číslo spisu:	1310209024
Dátum vydania rozhodnutia:	20.12.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1310209024.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobkyne Ing. A. D., bývajúcej v Q., U. XX/A, v dovolacom konaní zastúpenej JUDr. Andrejom Garom, advokátom so sídlom v Bratislave, Štefánikova 14, proti žalovaným 1/ Ing. C. D., bývajúcemu v Q., B. XX, 2/ C. D., bývajúcemu v Q., U. XX/A, 3/ Ing. U. D., bývajúcemu v Q., U. XX/A, 4/ L. D., bývajúcej v Q., U. XX/A, v dovolacom konaní všetci zastúpení JUDr. Adelou Váločkou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Radvanská 1, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 28C/93/2010, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. marca 2015 sp. zn. 9Co/660/2013, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 19. marca 2015 sp. zn. 9Co/660/2013 z r u š u j e a v e c m u vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 25. júna 2013 č. k. 28C/93/2010-376 zamietol návrh žalobkyne, ktorým sa domáhala určenia, že nehnuteľnosti vedené na Katastrálnom úrade v Bratislave, správa katastra pre hl. mesto SR Bratislavu pracovisko Bratislava III, kat. úz. D. zapísané na LV č. XXXX ako rodinný dom so súpisným číslom XXXX, postavený na parcele č. 2612/53 a parcele č. 2612/68 je v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobkyne a žalovaného 2/, alternatívne, určenia, že žalobkyňa a žalovaný 2/ sú bezpodielovými spoluvlastníkmi spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti - rodinnom dome so súpisným číslom XXXX, postavenom na parcele č. 2612/53 a parcele č. 2612/68, nachádzajúcom sa v Q. na U., kat. úz. D., zapísanom na LV č. XXXX vedenom Katastrálnym úradom v Bratislave, Správa Katastra pre Hlavné mesto SR Bratislavu (ďalej len „nehuteľnosť“), a to vo veľkosti 1 k celku a určenia, že žalovaný 1/ je vlastníkom spoluvlastníckeho podielu na tejto nehnuteľnosti, a to vo veľkosti 1 k celku. Súčasne rozhodol o náhrade trov konania a trov štátu. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení. K tvrdeniu žalobkyne o nadobudnutí vlastníckeho práva k nehnuteľnosti spracovaním konštatoval, že predmetom spracovania v zmysle § 135b Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) môže byť aj nehnuteľnosť. Podľa ustálenej judikatúry nadobudnutie vlastníckeho práva spracovaním cudzej nehnuteľnej veci môže mať význam iba v prípadoch, keď sa rekonštrukciou stavby vykonajú také zmeny jej základných stavebných prvkov, že nepochybne ide o vytvorenie novej veci (stavby). V predmetnej veci vychádzal zo zistenia, že na

projekte stavby boli uskutočnené minimálne zmeny, ktoré nemožno označiť za zmeny základných stavebných prvkov, ktoré stavbu charakterizujú. Dospel preto k záveru, že nejde o prípad spracovania cudzej veci, a teda o nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti spracovaním. Keďže ani žiadny iný dôvod nadobudnutia vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti v zmysle § 132 OZ preukázaný nebol, žalobu ako nedôvodnú zamietol. Návrh žalobkyne na odročenie pojednávania z dôvodu ochorenia jej dcéry konaného 25. júna 2013 neakceptoval, lebo žalobkyňa je v konaní zastúpená zástupcom, u ktorého neexistovali žiadne prekážky, aby sa pojednávania zúčastnil. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O. s. p.

2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 19. marca 2015 sp. zn. 9Co/660/2013 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej potvrdil a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania. Rozhodnutie odôvodnil vecnou správnosťou rozsudku súdu prvého stupňa. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, že žalobkyňa v konaní neuniesla svoju dôkaznú povinnosť a žiadnym spôsobom nepreukázala nadobudnutie vlastníctva (spoluvlastníctva) k predmetnej nehnuteľnosti spracovaním a ani nepreukázala žiaden iný titul nadobudnutia vlastníckeho, resp. spoluvlastníckeho práva. Dôsledkom toho, že tvrdenie účastníka, ktorého zaťažuje dôkazné bremeno, nie je preukázané, je neúspech takéhoto účastníka v konaní. Súd prvého stupňa rozhodol preto správne, keď žalobu žalobkyne ako nedôvodnú zamietol. Za neopodstatnenú považoval námietku žalobkyne o odňatí možnosti konať pred súdom z dôvodu neodročenia pojednávania súdom prvého stupňa dňa 25. júna 2013 pre ochorenie jej dcéry a že z tohto dôvodu jej bolo znemožnené klásť otázky vypočúvanému svedkovi a tiež jej námietku, že nemala možnosť klásť otázky žalovaným pri ich výsluchu. Rozhodnutie o náhrade trov odvolacieho konania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 151 ods. 1 a ods. 2 O. s. p.

3. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala dňa 12. mája 2015 dovolanie žalobkyňa. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho a tiež okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť a zároveň aj dôvodnosť dovolania odôvodnila tým, že jej bola postupom konajúcich súdov odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. a že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Žalobkyňa mala za to, že lekárske preukázaná choroba jej maloletej dcéry je dostatočne závažnou okolnosťou odôvodňujúcou osobnú starostlivosť a ošetrovanie jej maloletej dcéry, a teda dôležitým dôvodom, pre ktorý sa nemohla pojednávania osobne zúčastniť. Aj podľa potvrdenia o ošetrovaní člena rodiny bola to ona, kto sa v čase choroby dcéry mala o ňu starať, preto argument odvolacieho súdu, že mala dostatok času zabezpečiť si starostlivosť niekým iným, neobstojí. V žiadosti o odročenie termínu pojednávania, ktorú podala bezodkladne po tom, ako sa dozvedela, že pre chorobu dcéry sa nebude môcť dostaviť na pojednávanie, žiadala pojednávanie odročiť. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo 14. septembra 2011 sp. zn. 3 Cdo 204/2009, ktorý okrem iného uviedol, že v zmysle ustálenej judikatúry súdov je choroba účastníka (právneho zástupcu) preukázaná lekárske uznanou práceneschopnosťou považovaná za dôležitý dôvod v zmysle § 101 ods. 2 O. s. p. Chorobu maloletého dieťaťa, o ktoré sa sama stará, mali preto konajúce súdy vyhodnotiť obdobne ako chorobu účastníka konania, a teda jej žiadosť považovať za dôvodnú a termín pojednávania zrušiť. Pokiaľ odvolací súd za tohto stavu dospel zhodne so súdom prvého stupňa k záveru, že neexistuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania vytýčeného na deň 25. jún 2013, ide o názor nesprávny. Postupom okresného súdu a následne aj postupom a rozhodnutím odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Trvala na tom, že k porušeniu jej práva na spravodlivý proces došlo aj tým, že jej nebolo umožnené klásť otázky žalovaným 1/ a 2/, ako aj svedkovi, ktorého výsluch súd vykonal na pojednávaní dňa 25. marca 2013 a že pred vydaním uznesenia o skončení dokazovania jej nebolo umožnené navrhnúť vykonanie ďalších dôkazov.

4. Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu navrhli dovolanie žalobkyne v celom rozsahu odmietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania. S dovolaním nesúhlasili a považovali ho za účelové.

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 30. júni 2016, postupoval na základe

úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže dovolanie v tejto veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho tu v čase podania dovolaní, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku rešpektujúc, že podľa § 470 ods. 2 C. s. p. procesné účinky dovolania podaného pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované aj po 30. júni 2016. Nevyhnutnosť takéhoto posudzovania vyplýva tiež zo základných princípov Civilného sporového poriadku, a to princípu spravodlivej ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán dovolacieho konania, ktoré začalo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a ods. 2 C. s. p.), a princípu ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

6. Najvyšší súd ako súd, ktorého funkčná príslušnosť na prejednanie dovolania a rozhodnutie o ňom ostala zachovaná aj po nadobudnutí účinnosti nových kódexov civilného procesného práva (porovnaj § 10a ods. 1 O. s. p., § 35 C. s. p. aj nedostatok osobitnej úpravy v Civilnom mimosporovom poriadku, teda v zákone č. 161/2015 Z. z.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas k tomu oprávneným subjektom, zastúpeným advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a súčasne aj dôvodné.

7. Dovolaním bolo možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Občiansky súdny poriadok upravoval prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach §§ 237 a 238.

8. V zmysle ustanovenia § 238 O. s. p. platilo, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O. s. p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O. s. p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O. s. p.).

9. V preskúmvanej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 až 3 O. s. p., pretože nejde o zmeňujúci, ale o potvrdzujúci rozsudok. Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci. Nejde ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné a nejedná sa ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Dovolanie preto podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je.

10. V súlade s ustanovením § 242 ods. 1 O. s. p. ukladajúcim dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O. s. p. (či už to účastník namietala alebo nie), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

11. Vady konania podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. žalobkyňa nenamietala a ich

existenciu po preskúmaní veci nezistil ani dovolací súd.

12. Žalobkyňa v dovolaní tvrdila, že jej postupom konajúcich súdov bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.), pričom dovolací súd bol povinný na tieto vady prihliadať bez ohľadu na to, či v dovolaní boli alebo neboli uplatnené (viď § 242 ods. 1 O. s. p.).

13. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

14. Preskúmaním veci bolo zistené, že žalovaní reagovali na odvolanie žalobkyne podaním z 1. októbra 2013 (č. I. 400 spisu), ktoré nebolo doručené žalobkyni na vyjadrenie. K tomuto zisteniu dovolací súd poznamenáva, že Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci A. proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadřila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

15. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že vyjadrenie žalovaných k odvolaniu žalobkyni bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. Okrem iného, v ňom bola vyslovená pochybnosť o tom, či zdravotný stav maloletej dcéry žalobkyne bol tak vážny (žalobkyňa sa mala s dcérou deň pred pojednávaním zúčastniť besiedky v ZŠ A., kde maloletá dcéra mala vystupovať), že bolo nevyhnutné jej ošetrovanie žalobkyňou. Žalobkyni mala byť preto daná možnosť oboznámiť sa s týmto podaním. Zo spisu ale vyplýva, že v danom prípade žalobkyni táto možnosť nebola vytvorená. Keďže porušenie práva na spravodlivé konanie vyššie uvedeným spôsobom nerešpektujúcim princíp rovnosti zbraní bolo dôsledkom nesprávneho postupu súdov v odvolacom konaní, bola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. V dovolaní sa teda opodstatnene namieta (hoci z iného dôvodu), že konanie pred odvolacím súdom trpí vadou uvedenou v citovanom zákonom ustanovení.

16. Dovolaciemu súdu preto neostalo iné, než rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 450 C. s. p.).

17. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

18. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.